

Sąmoningumo lyčių lygybės klausimais didinimas

“
*Lyčių normų kvestionavimas, aiškinant, kaip jos daro įtaką nuomonei ir ją riboja.
Demonstravimas, kaip esamos vertybės ir normos daro įtaką mūsų susidarytam tikrovės
vaizdui.*

”

Pasak [Europos Tarybos](#), sąmoningumo didinimo tikslas yra parodyti, kaip esamos vertybės ir normos daro įtaką mūsų susidarytam tikrovės vaizdui, įtvirtina stereotipus ir palaiko nelygybės (at)kūrimo mechanizmus. Didinant sąmoningumą kvestionuojamos vertybės ir lyčių normos ir aiškinama, kaip jos daro įtaką nuomonėms, į kurias atsižvelgiama, ir priimamiems sprendimams bei juos riboja. Be to, didinant sąmoningumą siekiama skatinti bendrą jautrumą su lytimis susijusiems klausimams.

Įsitikinkite, kad jūsų pranešimuose ir leidiniuose būtų atsižvelgiama į lyčių aspektą. Kalba labai veikia mūsų mąstymą. Vienos iš lyčių ignoravimas pranešimuose ar žmonių grupės nurodymas naudojant tariamai universalias frazes (pvz., „darbuotojai“, „pacientai“, „skurstantieji“, „nusikaltimų aukos“) gali turėti rimtų pasekmių, tenkinant moterų ir vyrų poreikius.

Mūsų kalboje instituciniu lygiu įtvirtintas vyriškosios giminės kaip universalios vartojimas nesąmoningai daro įtaką mūsų mintims. Poreikis vartoti lyčių nediskriminuojančią kalbą buvo pripažintas 1987 m. JT Generalinės konferencijos 24-ojoje sesijoje. Joje buvo priimtas nutarimas, raginantis generalinį direktorių „patvirtinti politiką, susijusią su organizacijos darbo dokumentų rengimu, siekiant kiek įmanoma vengti vartoti kalbą, kuri tiesiogiai ar netiesiogiai nurodo tik vieną lytį, išskyrus atvejus, kai svarstomos teigiamos priemonės“. Tais pačiais metais UNESCO paskelbė [lyčių požiūriu neutralios kalbos gaires](#), kurios vėliau (1999 m.) buvo redaguotos. Keletą nurodymų apie lyčių požiūriu neutralią kalbą iš Europos Sąjungos Leidinių biuro galima rasti [ES tarpinstitucinio stiliaus vadove](#).

Stenkitės parinkti lyčių nediskriminuojančius žodžius ir posakius visuose dokumentuose, skirtuose vidiniam ir išoriniam naudojimui, siekdami išvengti, kad tekstas bus suvoktas kaip šališkas, diskriminuojantis ar nepagarbus. Taip pat galite apsvarstyti tekstų redagavimą lyčių aspektu. Užtikrinkite, kad politikos srities leidiniuose būtų aiškiai atkreiptas dėmesys į lyčių skirtumus ir nelygybę.

Be lyčių aspektu neutralios kalbos vartojimo užtikrinimo būtina kritiškai apsvarstyti vaizdų pasirinkimą. Daugelyje vaizdų atvaizduojami lyčių stereotipai, menkinantys vienos iš lyčių vaidmenį ir (arba) vaizduojantys smurtą prieš vieną iš lyčių. Stenkitės parinkti vaizdus, kuriuose būtų išlaikoma abiejų lyčių atstovavimo pusiausvyra, kurie nevaizduotų stereotipų (pvz., vyrai vaizduojami kaip autobusų vairuotojai), nediskriminuotų ir nežemintų asmens (pvz., kitos etninės kilmės moteris vaizduojama kaip namų tvarkytoja).

Susipažinkite su [UNESCO prioritetiniu kontroliniu lyčių lygybės sąrašu leidiniams](#) (p. 7), kuris padės jums atsižvelgti į lyčių aspektą rengiant leidinius.

Organizuodami renginius, pvz., konferencijas, atidžiai apsvarstykite pranešėjų sąrašą: ką kviečiate skaityti pranešimus? Ar pakankama vyrų ir moterų pranešėjų pusiausvyra? Ar ekspertėms moterims skiriama pakankamai dėmesio? Kaip paskirstomas kalbėjimo laikas?